

Історія виникнення КНИГИ

Книга

Книга – це велике диво, створене людиною.

Книга – неперіодичне видання у вигляді зброшурованих листів друкованого матеріалу (обсягом понад 48 сторінок.)

Людина - книга

У далекі часи, коли люди не вміли ні писати, ні читати, свої закони й вірування вони зберігали не на книжкових полицях, а у своїй пам'яті.

Покоління за поколінням ішли з життя, а перекази залишалися. Вони передавалися від однієї людини до іншої. Тих, хто розказував перекази, називали розповідачами.

У давніх греків розповідача іменували Аедом.

Вузликове письмо

Ним володіли стародавні китайці, перси, мексиканці.

Для вузликового письма потрібна була товста мотузка й тоненькі різнокольорові шнурки різної довжини.

Шнурки прив'язувалися до товстої мотузки особливим способом, у залежності від змісту інформації.

Чим ближче до мотузки був вузол, тим важливішою була річ, про яку йшла мова.

Чорний вузол означав смерть, білий – срібло чи мир, жовтий – золото, зелений – хліб.

Письмо в малюнках

На зміну вузликівому письму, яке було дуже важко читати, прийшло письмо в малюнках.

Якщо потрібно було розповісти про полювання – малювали диких звірів, людські фігури зі списом.

Татування мало своє значення – візерунки говорили про число походів, перемоги, про силу й доблесть людини.

Надписи - ієрогліфи

Найстаріші зображувально – образні знаки єгипетського письма, які застосовувалися з кінця IV тисячоліття до н. е.

Єгипетські знаки тих часів схожі на наші ребуси, одні значки означають ціле слово, інше – тільки склади, а треті – букви.

Письмо - буквене

Приблизно з XII ст. до н. е. з'явився перший алфавіт, який належав фінікійцям.

На його основі був сформований візантійський (грецький) алфавіт.

Винайдення слов'янської азбуки пов'язано з буквеною системою, яку ми називаємо, кирилицею, яка виникла на базі візантійського (грецького) алфавіту.

Книги - плитки

Існували цілі бібліотеки, зроблені з плиток.

Така бібліотека без жодного листка паперу була знайдена серед руїн давнього міста асирійців – Ніневії (у ній було тридцять тисяч плиток).

Ця бібліотека – сховище належала асирійському царю Ассурбаніпалу (VII ст. до н. е.)

- У 612 р. до н.е. бібліотека була зруйнована військами вавилонян і мідян. Кожна “книга” складалася з кількох десятків чи навіть сотень плиток, як наша книга з багатьох сторінок. Плити нумерували, як сторінки, і на кожній проставляли назву.

Книги - стрічки

Придумали такі книги стародавні єгиптяни (III тис. до н. е.).

Вони були виготовлені у вигляді довгої – предовгої стрічки – кроків у сто довжиною.

Рядки писалися не на всю довжину стрічки, а в декілька десятків чи навіть сотень стовпчиків.

Робилася ця книга з паперу, тільки дуже дивного, схожого на плетену циновку.

Папірус

Папір виготовляли з рослини, яка називалася папірусом.

Папірус – це рослина, удвічі вища за людину, зі стовбуром товщиною з руки.

Росте вона в Африці, на берегах річок і боліт. У неї солодкий сік. Із кори цієї рослини робили сандалії, із волокон – тканини.

Зі зв'язаних стовбурів будували великі кораблі.

Найбільше славився папірус тим, що з нього робили книги.

Серцевину очерету – папірусу різали на смуги, які клали одна на одну, придавлювали вагою, сушили на сонці.

Отримували аркуші, на яких можна було писати.

Потім ці аркуші склеювали в довгий – предовгий сувій.

Книги з воску

Воскові книги були винайдені ще в часи стародавніх римлян.

Писали на такій книзі сталюю паличкою, яка мала назву “стило”.

З одного кінця вона була гострою, а з іншого – заокругленою.

Гострим писали по воску, а тупим згладжували те, що не потрібно.

Таблички могли слугувати дуже довго.

Можна було безліч разів стирати написи, потім писати знову.

У кожного школяра в ті далекі часи була підвішена до пояса така табличка.

Книги з пергаменту

У єгипетському місті Александрія була перша у світі бібліотека. Але в неї з'явилася суперниця – бібліотека міста Пергама.

Єгипетський фараон вирішив розправитися з пергамською бібліотекою.

За його наказом був суворо заборонений вивіз папірусу до Азії. Пергам наказав знайти заміну. Матеріал для письма стали готувати з овечої чи козячої шкіри.

Книги зі шкіри

Воскові дощечки стали витіснитися книгами зі шкіри (II ст. до н. е.)

Пергам надовго стає всесвітньою майстернею пергаменту.

Новий матеріал для книг виявився значно кращим за папірус. Його можна було різати, згинати, зшивати в книги.

Палітурка робилася з двох дощок, обтягнутих шкірою, її прикрашали бляхами, дорогоцінними каменями, книга закривалася на застібки чи замки. Такі книги приковували залізними ланцюгами до стовпів.

Берестяна книга

Берестяні книги виникли в нас на Русі в XI ст. Вони є унікальними пам'ятками давньоруського письма. Ці книги беруть свій початок від берестяних грамот. Написи на берестяних грамотах виконувалися кирилицею.

Літери на бересті дряпали гострим залізним чи кістяним стрижнем (давньоруське писало).

Для виготовлення книги брали берест, кип'ятили його, зішкрібали внутрішній шар кори, а потім обрізали по краях.

Книги з паперу

Паперові фабрики, чи як їх тоді називали “паперові млини”, з’явилися в Європі в Німеччині, у Франції, в Італії в XIII ст.

На Русь папір завезли італійські купці, які приїжджали до Новгороду.

Спочатку папір був непопулярним. На ньому писали тільки те, що повинно було зберігатися недовго. Але згодом дорогий пергамент поступається місцем дешевому паперу.

Перша російська книга

Першодрукарем у нашій країні став Іван Федоров, який у 1564 році в Москві разом з Петром Мстиславцем випустив першу російську книгу – “Апостол”

Роблячи екскурс в історію книги замислилось, який шлях зроблено книгою, скільки праці вкладено в неї.

Вікторина

Де починається життя книги?

(В видавництві.)

Як називається переписана від руки книга?

(Рукопис.)

Чого боїться книга?

(Снігу, дощу.)

З чого починається книга?

(З обкладинки.)

Як називають забудькуватого читача?

(Боржник.)

Куди приносить рукопис письменник?

(У видавництво.)

Де у бібліотеці розміщаються книги?

(На стелажах.)

Де друкують книги?

(В типографії.)

Хто малює ілюстрації до книг?

(Художник.)

Хто виправляє помилки в рукописі?

(Коректор.)

Як називають учня в бібліотеці?

(Читач.)

Прислів'я про книгу

- Книга – твій друг, без неї – як без рук.
Книга – міст у світ знань.
- З книгою жити – з добром дружити.
Книги читати – усе знати.
- Дім без книги – як голова без розуму.
Книга для розуму, що теплий дощик для посівів.
- У домі без книги, як без вікон темно.